

VANHAN VAASAN SAIRAALAN TOIMINTAOHJE HAVAITTAESSA POTILAASEEN KOHDISTUVAA HUONOA KOHTELUA, EPÄASIAALLISTA KÄYTÖSTÄ TAI KALTOINKOHTELUA

Hyvän hoidon perusta Vanhan Vaasan sairaalassa

Vanhan Vaasan sairaalassa hoidossa olevilla potilailla on oikeus hyvään hoitoon ja inhimilliseen kohteluun sekä turvallisuuteen. Potilasta on kohdeltava ihmisarvoa kunnioittaen.

Hyvään hoitoon tarvitaan henkilökunnalta hyvää ammattitaitoa, joka sisältää ajantasaisen ja näyttöön perustuvan terveyden- ja sairaanhoidon lisäksi hyviä vuorovaikutustaitoja, säännösten ja suositusten hallintaa sekä eettistä osaamista.

Hyvä hoito perustuu vuorovaikutukseen ja yhteistyöpyrkimykseen. Potilasta on hoidettava mahdollisimman hyvässä yhteisymmärryksessä hänen kanssaan. Mahdolliset eriävät näkemykset kirjataan potilaan ja henkilökunnan välillä asioissa ja tilanteissa, joissa niitä on syntynyt. Autonomia pyrkimyksen vahvistamiseksi potilasta osallistetaan ja otetaan mukaan itseään koskevien asioiden päätöksentekoon siinä määrin kuin se on mahdollista ja häntä kuullaan hoitoa koskevissa asioissa.

Potilaan yksityisyydestä huolehditaan niin hyvin kuin se on sairaalaolosuhteissa mahdollista. Yksityisyyttä huomioiva hoito koostuu yksinkertaisista, päivittäisistä asioista. Fyysisessä yksityisyydessä otetaan huomioon potilaan oma henkilökohtainen tila, lähestyminen ja koskettaminen. Psyykkisessä yksityisyydessä huomioidaan asiat, joita potilas on valmis jakamaan henkilökunnan kanssa. Sosiaalisessa yksityisyydessä huomioidaan potilaan omaiset, ystävät ja kontaktit henkilökuntaan.

Yksityisyyteen liittyy myös potilastietojen salassapito. Hoitohenkilökunnalla on tietoa potilaan terveyteen, vapaa-aikaan, elämäntapoihin ja sosiaalisiin suhteisiin liittyvistä asioista. Potilasasiamerkintöjen tulee olla asiallisia eikä asiakirjamerkinnöissä saa olla tarpeettomia, saati leimaavia tai halventavia merkintöjä.

Jokaisella Vanhan Vaasan sairaalan työntekijällä on velvollisuus kohdella potilaitamme hyvin, huolehtia heidän perusoikeuksiensa toteutumisesta ja ilmoittaa, mikäli havaitsee potilaan huonoa tai epäasiallista kohtelua.

Huonon ja epäasiallisen kohtelun tai kaltoinkohtelun määritelmä

Potilaan huonoa tai epäasiallista kohtelua eivät ole mielenterveyslain mukaiset rajoittamistoimenpiteet tai muihin lakeihin perustuvien asioiden hoito potilaan kanssa. Perusoikeudet säilyvät, vaikka ihminen on laitoshoidossa. Mikäli potilaan perusoikeuksia joudutaan hoidossa rajoittamaan, täytyy perusteiden löytyä laista. Potilaan perusoikeuksien rajoituksista päättää aina lääkäri. Huonon ja epäasiallisen kohtelun tai kaltoinkohteluksi määriteltävän toiminnan raja saattaa olla vaikea kuvata yksiselitteisesti. Valinta itsemääräämisoikeuden kunnioittamisen ja rajoittamistoimenpiteen tai vastentahtoisien hoitotoimenpiteen välillä on aina ratkaistava tilannekohtaisesti potilasturvallisuus huomioiden.

Potilaan huono ja epäasiallinen kohtelu voi olla fyysistä, psyykkistä tai sosiaalista kaltoinkohtelua, seksuaalista hyväksikäyttöä, taloudellista hyväksikäyttöä, hoidon ja avun laiminlyöntiä tai muuta tarpeetonta oikeuksien rajoittamista ja loukkaamista tai ihmisarvoa alentavaa kohtelua.

Fyysinen kaltoinkohtelu voi olla suoranaisten fyysisen pahoinpitelyn lisäksi mm. kovakouraisuutta tai tarpeettoman suurta voimankäyttöä hoitotoimenpiteissä. Psyykinen ja sosiaalinen kaltoinkohtelu voi olla sanallista; huutamista, uhkailua, kiristämistä, pelottelua tai karkeaa, epäasiallista kielenkäyttöä, vähättelyä tai toiveiden ja tahdon huomiotta jättämistä. Seksuaalista hyväksikäyttöä on seksuaalista identiteettiä loukkaava käytös tai mikä tahansa potilaaseen kohdistuva seksuaalinen kontakti. Taloudellista hyväksikäyttöä on potilaan rahojen tai omaisuuden anastaminen tai potilaan kustannuksella muun taloudellisen hyödyn tavoittelu. Myös laiminlyönti, tarkoituksella tekemättä jättäminen, on kaltoinkohtelua. Hoidon ja avun laiminlyönti voi olla hoitovastuun laiminlyöntiä, välittämättömyyttä tai johtuen työntekijän osaamattomuudesta, tiedonpuutteesta tai uupumuksesta.

Toimenpiteet havaittaessa potilaaseen kohdistuvaa huonoa kohtelua, epäasiallista käytöstä tai kaltoinkohtelua

Jokainen terveydenhuollossa työskentelevä on vastuussa teoistaan ja sanoistaan. Jokaisella Vanhan Vaasan sairaalan työntekijällä on velvollisuus puuttua ja keskeyttää potilaaseen kohdistuva epäasiallinen toiminta tai huono kohtelu.

Vanhan Vaasan sairaalassa tapahtuneesta potilaaseen kohdistuvasta huonosta tai epäasiallisesta kohtelusta tulee ilmoittaa välittömästi omalle lähiesimiehelle (osastonhoitajalle tai muulle lähiesimiehelle), joka ilmoittaa viipymättä tietoonsa tulleesta epäkohdasta oman vastualueensa esimiehelle (ylihoitajalle tai muulle esimiehelle) sekä potilaan hoidosta vastaavalle lääkärille. Lisäksi tapahtumasta tulee tehdä Haipro –ilmoitus.

Esimiehellä on sekä velvollisuus että oikeus tutkia ja selvittää asia. Selvitykseen johtaneesta tapahtumasta ja selvityksen etenemisestä tiedotetaan vastualueen ylilääkäreitä, johtavaa ylihoitajaa sekä johtavaa lääkäreitä. Selvitystyössä kuullaan tilanteessa mukana olleita asianosaisia, tutkitaan potilasasiakirjamerkinnot ja tehty Haipro –ilmoitus. Selvityksestä laaditaan kirjallinen muistio. Muistio toimitetaan johtavalle ylihoitajalle ja johtavalle lääkärille.

Johtava ylihoitaja/johtava lääkäri arvioivat selvitystyössä esiin tulleen tiedon perusteella, onko syytä ryhtyä virkamiesoikeudellisiin toimenpiteisiin. Mikäli näyttöä potilaaseen kohdistuneesta epäasiallisesta tai huonosta kohtelusta tulee ilmi, pyydetään työntekijältä kirjallinen selvitys ja järjestetään kuulemistilaisuus. Työnantajalla on oikeus ratkaista asia virkamieslain mukaisilla toimenpiteillä ja tehdä tarvittaessa ilmoitus valvontaviranomaiselle Aluehallintovirastoon sekä rikosilmoitus poliisiviranomaiselle.

Kaikissa yksiköissä tulee käydä keskustelua hoitoa koskevista eettisistä periaatteista ja käydä läpi Vanhan Vaasan sairaalan potilaan huonoa ja epäasiallista kohtelua tai kaltoinkohtelua koskeva toimintaohje sekä keskustella sairaalan menettelytavoista.

(Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992; 6§ ja 5§, MTL 116/1990 4a luku, Terveydenhuoltolaki 1326/2010, Perustuslaki 731/1999, Terveydenhuollon ammattilaisia koskevat eettiset ohjeet).

Vanhan Vaasan sairaalassa 26.9.2022

Pirjo Takala
johtava lääkäri

Mirva Sundqvist-Kekäläinen
johtava ylihoitaja